

PRAWNE ZABEZPIECZENIA ZAPŁATY WIERZYTELNOŚCI

Izabela Heropolitańska

EDYTOWALNE WZORY DOSTĘPNE NA STRONIE INTERNETOWEJ

PORADNIKI LEX

4. WYDANIE

PRAWNE ZABEZPIECZENIA ZAPŁATY WIERZYTELNOŚCI

Izabela Heropolitańska

PORADNIKI LEX

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

4. WYDANIE

Stan prawny na 20 grudnia 2017 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Joanna Ośka

Łamanie
Fotoedytor

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2018

ISBN 978-83-8124-222-6
4. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	35
---------------------	----

Część I

Prawne zabezpieczenia zapłaty wierzytelności

Rozdział 1

Rodzaje prawnych zabezpieczeń zapłaty wierzytelności	41
1. Zagadnienia wstępne	41
1.1. Zabezpieczenie wierzytelności	41
1.2. Szczególne przepisy dotyczące banków	42
1.2.1. Dopuszczalność udzielenia przez bank kredytu bez prawnego zabezpieczenia	42
1.2.2. Udzielenie kredytu osobie nieposiadającej zdolności kredytowej	42
1.3. Szczególne przepisy dotyczące obligacji	44
1.4. Prawne zabezpieczenia w przypadku konsorcjum	47
1.5. Podział prawnych zabezpieczeń	49
1.6. Nadmierne lub zbyteczne zabezpieczenie (nadzabezpieczenie)	50
2. Wybór formy zabezpieczenia	51
2.1. Kryteria stosowane przez wierzyciela przy wyborze formy zabezpieczenia	51
2.2. Wierzytelność	52
2.2.1. Pojęcie wierzytelności	52
2.2.2. Rodzaje wierzytelności	52
2.2.2.1. Wierzytelności pieniężne	52
2.2.2.2. Wierzytelność główna i uboczna	53
2.2.2.3. Wierzytelność istniejąca i przyszła	53
2.2.2.4. Wierzytelność przedawniona	54
2.3. Termin spłaty długu	55
2.4. Status prawny dłużnika	55
2.5. Ryzyko wierzyciela	58
2.6. Przewidywany nakład pracy i koszt zabezpieczenia	58

2.7. Realna możliwość zaspokojenia roszczeń wierzyciela	59
3. Osoba ustanawiająca zabezpieczenie	60
3.1. Oznaczenie osoby ustanawiającej zabezpieczenie	60
3.2. Osoby uprawnione do podpisywania się w imieniu osoby ustanawiającej zabezpieczenie	62
3.3. Podpisy	63
4. Obowiązki i uprawnienia wierzyciela związane z przyjęciem prawnego zabezpieczenia wierzytelności	65
4.1. Obowiązki wierzyciela	65
4.2. Prawa wierzyciela	66
4.3. Prawa i obowiązki wierzyciela będącego bankiem	67
5. Zaspokojenie roszczeń wierzyciela z przyjętych zabezpieczeń	68
6. Wygaśnięcie zabezpieczenia	68
6.1. Zagadnienia ogólne	68
6.2. Zwolnienie z długu (art. 508 k.c.)	69
6.3. Umorzenie zobowiązania	69
6.4. Rozwiązanie umowy	69
6.5. Świadczenie w miejsce wykonania (art. 453 k.c.)	70
6.6. Potrącenie	70
6.6.1. Potrącenie na podstawie art. 498–505 k.c.	70
6.6.2. Potrącenie bankowe (art. 93 ust. 2 pr. bank.)	71
6.7. Odnowienie (art. 506–507 k.c.)	72
6.8. Przejęcie długu (art. 519–525 k.c.)	72
6.9. Złożenie do depozytu sądowego	72

Rozdział 2

Zabezpieczenia wekslowe	74
1. Wstęp	74
2. Weksel <i>in blanco</i>	75
2.1. Definicja weksla <i>in blanco</i>	75
2.2. Warunki przyjęcia weksla własnego <i>in blanco</i> na zabezpieczenie zapłaty wierzytelności	76
2.3. Ilość weksli <i>in blanco</i>	76
2.4. Elementy weksla własnego <i>in blanco</i>	78
2.4.1. Podpis wystawcy weksla	78
2.4.1.1. Wystawca weksla	78
2.4.1.2. Forma podpisu wystawcy weksla	79
2.4.1.3. Pełnomocnik	80
2.4.1.4. Podpisy w imieniu jednostek samorządu terytorialnego	81
2.4.1.5. Skutki podpisania weksla przez osoby nieumocowane ...	82
2.4.1.6. Skutki nieautentyczności podpisu wystawcy	83
2.4.1.7. Zamiar zaciągnięcia zobowiązania wekslowego	84

2.4.2.	Pozostałe elementy weksla własnego <i>in blanco</i>	84
2.4.3.	Weksel <i>in blanco</i> emitenta obligacji	87
2.4.4.	Weksel <i>in blanco</i> przy transakcjach faktoringowych	87
2.4.4.1.	Weksel kaucyjny <i>in blanco</i>	87
2.4.4.2.	Weksel <i>in blanco</i> wystawiony przez dłużnika faktoringowego	88
2.4.4.3.	Weksel trasowany <i>in blanco</i>	89
2.4.4.4.	Weksel <i>in blanco</i> przyjmowany na zabezpieczenie wierzytelności skupowanej w ramach linii faktoringu ...	89
2.4.5.	Weksel <i>in blanco</i> przy transakcjach forfaitingowych	90
2.4.5.1.	Weksel kaucyjny <i>in blanco</i> forfetysty	90
2.4.5.2.	Weksel <i>in blanco</i> wystawiony przez dłużnika forfaitingowego	91
2.4.6.	Weksel <i>in blanco</i> przy konsorcjum	91
2.4.7.	Weksel <i>in blanco</i> konsumenta	91
2.5.	Deklaracja wystawcy do weksla własnego <i>in blanco</i>	92
2.5.1.	Pojęcie deklaracji wekslowej	92
2.5.2.	Treść deklaracji wekslowej	93
2.5.3.	Zmiana treści wierzytelności zabezpieczonej wekslem <i>in blanco</i>	96
2.6.	Uzupełnienie weksla <i>in blanco</i>	97
2.6.1.	Uprawnienie do uzupełnienia weksla <i>in blanco</i>	97
2.6.2.	Elementy weksla własnego	97
2.6.2.1.	Elementy wymagane dla ważności weksla własnego ...	97
2.6.2.2.	Nazwa „weksel”	97
2.6.2.3.	Przyrzeczenie bezwarunkowe zapłata oznaczonej sumy pieniężnej	98
2.6.2.4.	Oznaczenie terminu płatności	98
2.6.2.5.	Oznaczenie miejsca płatności	99
2.6.2.6.	Nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana	99
2.6.2.7.	Oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksla	99
2.6.3.	Niewłaściwe uzupełnienie weksla	101
2.6.3.1.	Uzupełnienie weksla niezgodnie z przepisami ustawy – Prawo wekslowe	101
2.6.3.2.	Uzupełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem	101
2.6.4.	Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej wekslem	103
2.6.5.	Zwolnienie wystawcy weksla z długu podstawowego	104
2.6.6.	Upadłość wystawcy weksla własnego <i>in blanco</i> przed uzupełnieniem weksla	104
2.6.7.	Upadłość posiadacza weksla własnego <i>in blanco</i> przed uzupełnieniem weksla	105

2.7. Przeniesienie weksla <i>in blanco</i>	105
2.8. Weksel gwarancyjny trasowany <i>in blanco</i>	106
2.9. Weksel kaucyjny <i>in blanco</i>	107
3. Indos	108
4. Poręczenie wekslowe (awal) (art. 30–32 pr. weksl.)	110
4.1. Definicja poręczenia wekslowego	110
4.2. Poręczyciel wekslowy (awalista)	111
4.3. Forma poręczenia wekslowego	112
4.3.1. Miejsce poręczenia wekslowego	112
4.3.2. Treść poręczenia wekslowego	113
4.3.3. Osoba, za którą poręczenie wekslowe jest udzielane	114
4.3.4. Data i miejsce udzielenia poręczenia wekslowego	115
4.3.5. Granice poręczenia wekslowego	115
4.4. Poręczenie na wekslu <i>in blanco</i>	116
4.4.1. Forma poręczenia wekslowego	116
4.4.2. Deklaracja poręczyciela do weksla <i>in blanco</i>	116
4.4.3. Deklaracja poręczyciela do weksla <i>in blanco</i> jako poręczenie cywilne	117
4.5. Zakres odpowiedzialności poręczyciela wekslowego	117
4.6. Uzupełnienie weksla <i>in blanco</i> po ogłoszeniu upadłości wystawcy lub poręczyciela wekslowego	120
5. Zastaw na wekslu (art. 19 pr. weksl.)	121
6. Dochodzenie przez wierzyciela roszczeń z weksla	121
6.1. Zwrotne poszukiwanie	121
6.2. Uprawnienia osoby spłacającej zobowiązanie zabezpieczone wekslem <i>in blanco</i> lub sumę wekslową	122
 Rozdział 3	
Zabezpieczenia czekowe	124
 Rozdział 4	
Poręczenie (art. 876–887 k.c.)	126
1. Pojęcie poręczenia	126
2. Przedmiot poręczenia	126
3. Poręczyciel	127
3.1. Zagadnienia wstępne	127
3.2. Udzielenie poręczenia przez osobę fizyczną	127
3.2.1. Zgoda małżonka na udzielenie poręczenia	127
3.2.2. Pełnomocnictwo do udzielenia poręczenia	129
3.2.3. Udzielenie poręczenia przez małoletniego	131
3.3. Udzielenie poręczenia przez osoby prawne i niemające osobowości prawnej spółki prawa handlowego	131
3.3.1. Ogólne zasady	131

3.3.2. Udzielanie poręczeń przez jednostki samorządu terytorialnego . . .	133
3.3.3. Udzielanie poręczeń przez banki	134
4. Poręczony	135
5. Rodzaje poręczenia	135
5.1. Poręczenie za spłatę całości lub części zobowiązania	135
5.1.1. Poręczenie za spłatę całości zobowiązania	135
5.1.2. Poręczenie za spłatę części zobowiązania	136
5.2. Poręczenie za kilka zobowiązań	136
5.3. Poręczenie terminowe i bezterminowe	137
5.4. Poręczenie za dług istniejący i przyszły	139
5.4.1. Poręczenie za dług przyszły	139
5.4.1.1. Poręczenie za dług przyszły na podstawie kodeksu cywilnego	139
5.4.1.2. Deklaracja do weksła <i>in blanco</i> jako poręczenie za dług przyszły	141
5.4.2. Poręczenie za dług istniejący	141
5.5. Poręczenie za dług warunkowy	142
5.6. Poręczenie za zobowiązanie wymagalne	142
5.7. Podporęczenie	143
5.8. Poręczenie za dług zwrotny	143
5.9. Poręczenie za dług przedawniony	144
6. Zabezpieczenie poręczeniem obligacji, faktoringu i forfaitingu	144
6.1. Zabezpieczenie obligacji	144
6.2. Poręczenie przy faktoringu	145
6.3. Poręczenie przy forfaitingu	146
7. Poręczenie przy konsorcjum	147
8. Forma i treść umowy poręczenia	147
8.1. Forma poręczenia	147
8.2. Treść poręczenia	149
8.3. Odpłatność poręczenia	151
9. Zakres odpowiedzialności poręczyciela	152
9.1. Akcesoryjność poręczenia	152
9.2. Zmiana zakresu odpowiedzialności poręczyciela	152
9.3. Wysokość zobowiązania poręczyciela	155
9.4. Solidarna lub subsydiarna odpowiedzialność poręczyciela	156
9.5. Wielość poręczycieli	157
9.6. Odpowiedzialność poręczyciela w przypadku ogłoszenia upadłości dłużnika	158
9.7. Odpowiedzialność poręczyciela w przypadku otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego dłużnika	159
10. Wygaśnięcie zobowiązania poręczyciela	159
11. Zarzuty przysługujące poręczycielowi przeciwko wierzycielowi	160
12. Obowiązki wierzyciela wynikające z umowy poręczenia	162

12.1. Zawiadomienie poręczyciela o opóźnieniu w spełnieniu długu głównego	162
12.2. Zachowanie innych zabezpieczeń i środków dowodowych	163
12.3. Wydanie dokumentów związanych z udzieleniem poręczenia	164
12.4. Obowiązki banku-wierzyciela	164
13. Dochodzenie przez wierzyciela roszczeń od poręczyciela	165
13.1. Zakres odpowiedzialności poręczyciela	165
13.2. Tryb dochodzenia roszczeń od poręczyciela	165
13.3. Spłata długu przez poręczyciela	166
14. Różnice pomiędzy poręczeniem a poręczeniem wekslowym	167

Rozdział 5

Zlecenie udzielenia kredytu	168
--	------------

Rozdział 6

Gwarancje bankowe	171
1. Pojęcie gwarancji bankowej	171
2. Przedmiot gwarancji	172
3. Strony i uczestnicy stosunku gwarancji bankowej	173
3.1. Zleceniodawca	173
3.2. Gwarant	173
3.3. Beneficjent gwarancji	173
3.3.1. Beneficjent pierwotny i wtórny	173
3.3.2. Beneficjent gwarancji zabezpieczającej obligacje	174
4. Forma i treść gwarancji	174
4.1. Forma gwarancji	174
4.2. Treść gwarancji bankowej	175
5. Rodzaje gwarancji bankowych	177
5.1. Gwarancje bankowe przyjmowane na zabezpieczenie wierzytelności ...	177
5.2. Gwarancja spłaty kredytu lub pożyczki	178
5.3. Gwarancja dobrego wykonania umowy	180
5.3.1. Gwarancja	180
5.3.2. Przelew wierzytelności z gwarancji	182
5.4. Gwarancja zwrotu zaliczki	182
5.4.1. Gwarancja	182
5.4.2. Przelew wierzytelności z gwarancji	183
5.5. Gwarancja zapłaty	184
5.5.1. Rodzaje gwarancji zapłaty	184
5.5.2. Gwarancja zabezpieczająca zapłatę należności za nabyte towary i usługi	184
5.5.3. Gwarancja zapłaty rat leasingowych	186
5.5.3.1. Gwarancja	186
5.5.3.2. Przelew wierzytelności z gwarancji	187

5.6. Gwarancja przetargowa (wadialna)	187
5.6.1. Wprowadzenie	187
5.6.2. Gwarancja przetargowa (wadialna) dotycząca przetargu organizowanego na podstawie przepisów kodeksu cywilnego	188
5.6.3. Gwarancja przetargowa wnoszona jako wadium przy ubieganiu się o udzielenie zamówienia publicznego	189
5.7. Potwierdzenie gwarancji, regwarancja oraz przyrzeczenie udzielenia gwarancji	189
5.7.1. Potwierdzenie gwarancji	189
5.7.2. Regwarancja	190
5.7.3. Przyrzeczenie udzielenia gwarancji	190
6. Zakres odpowiedzialności gwaranta	190
6.1. Abstrakcyjność gwarancji	190
6.2. Roszczenie z gwarancji	191
6.3. Wielość gwarantów	193
6.4. Odpowiedzialność gwaranta w przypadku ogłoszenia upadłości zlecniodawcy	194
7. Wygaśnięcie zobowiązania gwaranta	194
8. Zmiana treści gwarancji	194
9. Różnice między poręczeniem a gwarancją	195

Rozdział 7

Gwarancje ubezpieczeniowe	196
--	------------

Rozdział 8

Akredytywa zabezpieczająca (art. 85 pr. bank.)	197
---	------------

Rozdział 9

Gwarancje i poręczenia udzielane przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne	198
1. Gwarancje i poręczenia udzielane na podstawie ustawy z 8.05.1997 r.	198
1.1. Zasady ogólne	198
1.2. Poręczenia i gwarancje spłaty kredytu (art. 2b–9 u.p.g.)	199
1.3. Poręczenia i gwarancje wykonania zobowiązań wynikających z obligacji (art. 12–17 u.p.g.)	201
1.4. Udzielanie poręczeń i gwarancji przez niektóre osoby prawne (art. 32–34 u.p.g.)	202
1.5. Udzielanie poręczeń i gwarancji przez Bank Gospodarstwa Krajowego (art. 34a–34d u.p.g.)	202
2. Udzielanie przez Bank Gospodarstwa Krajowego pomocy <i>de minimis</i> w formie gwarancji spłaty kredytów	203

Rozdział 10

Gwarancje udzielane przez Skarb Państwa jako wsparcie instytucjom finansowym	204
---	-----

Rozdział 11

Umowa o świadczenie przez osobę trzecią (art. 391 k.c.)	207
--	-----

Rozdział 12

Umowa o zwolnienie dłużnika z obowiązku świadczenia (art. 392 k.c.)	210
--	-----

Rozdział 13

Przystąpienie do długu	212
1. Umowne przystąpienie do długu	212
1.1. Pojęcie przystąpienia do długu	212
1.2. Forma przystąpienia do długu	213
1.3. Przystępujący do długu	214
1.4. Zakres odpowiedzialności przystępującego do długu	215
1.5. Odpowiedzialność przystępującego do długu w przypadku upadłości dłużnika	216
1.6. Odpowiedzialność przystępującego do długu w przypadku prowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego	217
1.7. Spłata długu przez przystępującego do długu	218
1.8. Dochodzenie przez wierzyciela roszczeń od przystępującego do długu	218
1.9. Wygaśnięcie zobowiązania przystępującego do długu	219
2. Ustawowe przystąpienie do długu	219

Rozdział 14

Oświadczenie patronackie (list intencyjny)	221
1. Pojęcie oświadczenia patronackiego	221
2. Oświadczenie patronackie miękkie	221
3. Oświadczenie patronackie twarde	222

Rozdział 15

Przejęcie długu (art. 519–525 k.c.)	224
1. Warunki przejęcia długu	224
2. Umowa o przejęcie długu	225
2.1. Forma umowy o przejęcie długu	225
2.2. Oznaczenie przejmowanego długu	226
2.3. Zgoda na przejęcie długu	227
2.3.1. Forma zgody na przejęcie długu	227
2.3.2. Termin wyrażenia zgody na przejęcie długu	228
2.3.3. Odmowa wyrażenia zgody na przejęcie długu	229

2.3.4. Przejęcie długu w przypadku zobowiązań solidarnych	229
3. Skutki przejęcia długu	230
3.1. Sytuacja prawna osoby przejmującej dług	230
3.2. Zabezpieczenia	231

Rozdział 16

Przelew wierzytelności (cesja) na zabezpieczenie (art. 509–517 k.c.)	233
1. Pojęcie przelewu wierzytelności na zabezpieczenie	233
2. Przedmiot przelewu wierzytelności	234
2.1. Wierzytelności zbywalne	234
2.1.1. Wierzytelności mogące stanowić przedmiot przelewu	234
2.1.2. Analiza wierzytelności	235
2.1.3. Przelew całości lub części wierzytelności	235
2.1.3.1. Przelew określonej części wierzytelności	235
2.1.3.2. Przelew wierzytelności okresowej	236
2.1.3.3. Przelew wierzytelności do określonej wysokości	237
2.1.4. Przelew wierzytelności przyszłych	237
2.1.4.1. Dopuszczalność przelewu wierzytelności przyszłych ...	237
2.1.4.2. Przelew części wierzytelności przyszłej	239
2.1.5. Wierzytelności z umów wzajemnych	239
2.1.6. Przelew wierzytelności niewymagalnych i wymagalnych	240
2.2. Wierzytelności niezbywalne	241
2.2.1. Pojęcie wierzytelności niezbywalnej	241
2.2.2. Wierzytelności niezbywalne na mocy ustawy	241
2.2.2.1. Zasada zbywalności wierzytelności	241
2.2.2.2. Wierzytelności cywilnoprawne	241
2.2.2.3. Wierzytelności publicznoprawne	242
2.2.3. Wierzytelności niezbywalne ze względu na właściwość zobowiązania	244
2.2.4. Wierzytelności niezbywalne na mocy postanowień umowy (<i>pactum de non cedendo</i>)	244
2.2.4.1. Wykluczenie przelewu wierzytelności	244
2.2.4.2. Ograniczenie przelewu wierzytelności	246
2.3. Zakres przelewu wierzytelności	246
3. Rodzaje przelewu na zabezpieczenie	247
3.1. Podział przelewu na zabezpieczenie	247
3.2. Przelew globalny	247
4. Forma umowy przelewu wierzytelności	247
5. Strony i uczestnicy umowy przelewu wierzytelności	249
5.1. Cedent	249
5.1.1. Określenie cedenta	249
5.1.2. Przelew wierzytelności przysługujących kilku wierzycielom ...	249
5.1.3. Zgoda małżonka cedenta na przelew wierzytelności	250

5.1.4. Pełnomocnictwo do dokonania przelewu wierzytelności	251
5.1.5. Przelew wierzytelności przysługujących małoletniemu	251
5.2. Cesjonariusz	252
5.3. Dłużnik wierzytelności	253
6. Treść umowy przelewu wierzytelności	254
6.1. Umowa przelewu zawarta pod warunkiem rozwiązującym	254
6.2. Umowa przelewu zawarta pod warunkiem zawieszającym	255
7. Zgoda dłużnika na przelew wierzytelności i zawiadomienie go o przelewie	256
7.1. Zgoda dłużnika wierzytelności na przelew wierzytelności	256
7.2. Zawiadomienie dłużnika wierzytelności o przelewie	257
7.2.1. Zawiadomienie o dokonaniu przelewu	257
7.2.2. Cesja cicha	258
8. Skutki przelewu wierzytelności	259
8.1. Wejście cesjonariusza w prawa wierzyciela	259
8.2. Zmiana umowy	260
8.3. Zakres odpowiedzialności cedenta	261
8.3.1. Odpowiedzialność za istnienie wierzytelności	261
8.3.2. Odpowiedzialność za wypłacalność dłużnika	263
8.4. Sytuacja dłużnika wierzytelności	264
8.4.1. Zobowiązanie do zapłaty	264
8.4.2. Wygaśnięcie zobowiązania dłużnika wierzytelności	265
8.4.3. Zarzuty dłużnika wierzytelności przeciwko cesjonariuszowi	265
8.5. Dochodzenie roszczeń od dłużnika wierzytelności	266
8.5.1. Dochodzenie roszczeń przez cesjonariusza	266
8.5.2. Dochodzenie roszczeń przez cedenta	267
8.5.3. Zajęcie wierzytelności przez wierzycieli cedenta	267
9. Cesja wierzytelności a postępowanie upadłościowe	267
10. Cesja wierzytelności a postępowanie restrukturyzacyjne	269
11. Niektóre rodzaje przelewu wierzytelności	269

Rozdział 17

Zobowiązanie do przelewu wierzytelności	270
--	------------

Rozdział 18

Przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy ruchomych	271
1. Pojęcie przewłaszczenia	271
1.1. Dopuszczalność przewłaszczenia na zabezpieczenie	271
1.2. Charakter prawny umowy przewłaszczenia	272
1.3. Przewłaszczenie pod warunkiem rozwiązującym	272
1.4. Przewłaszczenie pod warunkiem zawieszającym	273
1.5. Wierzytelność zabezpieczona przewłaszczeniem	274
1.6. Przedmiot przewłaszczenia na zabezpieczenie	274

2. Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	276
2.1. Ogólne zasady	276
2.2. Wartość przedmiotu przewłaszczenia	278
2.3. Analiza przedmiotu przewłaszczenia	279
2.4. Przewłaszczenie rzeczy ruchomych oznaczonych co do tożsamości (art. 155, 156 oraz 710–719 k.c.)	279
2.5. Przewłaszczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku	281
2.6. Przewłaszczenie pojazdów mechanicznych	283
2.7. Przewłaszczenie zbioru rzeczy	284
2.8. Przewłaszczenie udziału we współwłasności rzeczy ruchomej	286
2.9. Przewłaszczenie rzeczy przyszłych	287
3. Rzeczy ruchome, które nie mogą być przewłaszczone	288
3.1. Rzeczy niezbywalne	288
3.2. Części składowe oraz przynależności nieruchomości i rzeczy ruchomych	289
3.2.1. Część składowa	289
3.2.2. Przynależność	291
3.2.3. Przynależność nieruchomości	292
3.3. Rezerwy strategiczne	293
3.4. Rzeczy, których własność zastrzegł sobie sprzedawca	294
3.5. Rzeczy oddane w leasing	294
3.6. Zastrzeżone prawo pierwokupu	294
4. Rzeczy ruchome, których przewłaszczenie jest ograniczone	295
4.1. Przewłaszczenie zorganizowanej części przedsiębiorstwa	295
4.2. Przewłaszczenie rzeczy stanowiącej własność małoletniego	297
4.3. Przewłaszczenie rzeczy stanowiącej składnik majątku wspólnego małżonków	298
5. Strony i uczestnicy umowy przewłaszczenia	300
5.1. Przewłaszczający	300
5.1.1. Osoba mogąca rzecz przewłaszczyć	300
5.1.2. Pełnomocnictwo do przewłaszczenia	301
5.1.3. Przewłaszczenie rzeczy przez osobę nieuprawnioną	302
5.1.4. Uprawnienia i obowiązki przewłaszczającego	303
5.1.5. Zakres odpowiedzialności przewłaszczającego	305
5.1.6. Osoba trzecia, u której znajduje się rzecz przewłaszczona	305
5.2. Podmiot, na który rzecz przewłaszczono	306
6. Forma i treść umowy przewłaszczenia	307
6.1. Forma umowy przewłaszczenia	307
6.2. Treść umowy przewłaszczenia	308
6.2.1. Elementy umowy przewłaszczenia	308
6.2.2. Określenie celu umowy	308
6.2.3. Oznaczenie wierzytelności	308

6.2.4. Oznaczenie i oznakowanie rzeczy przewłaszczonej oraz ewidencja zmian	309
6.2.5. Określenie tytułu prawnego przewłaszczającego do rzeczy	311
6.2.6. Określenie warunku, pod jakim dokonywane jest przewłaszczenie	311
6.2.6.1. Warunek rozwiązujący	311
6.2.6.2. Warunek zawieszający	312
6.2.6.3. Zobowiązanie do zwrotnego przeniesienia własności ...	312
6.2.6.4. Rzeczy przyszłe	312
6.2.7. Określenie praw przewłaszczającego	312
6.2.8. Określenie praw podmiotu, na który następuje przewłaszczenie	313
7. Przewłaszczenie a ubezpieczenie rzeczy przewłaszczonej	313
8. Zaspokojenie roszczeń wierzyciela z rzeczy przewłaszczonej	314
8.1. Tryb zaspokojenia roszczeń wierzyciela	314
8.2. Skutki przejęcia przedmiotu przewłaszczenia przez wierzyciela	316
9. Przewłaszczenie a zobowiązania przewłaszczającego wobec Skarbu Państwa ..	318
10. Przewłaszczenie a postępowanie upadłościowe	318
11. Przewłaszczenie a postępowanie restrukturyzacyjne	320
12. Przewłaszczenie a postępowanie egzekucyjne	321
Rozdział 19	
Przyrzeczenie zawarcia umowy przewłaszczenia (art. 389–390 k.c.)	322
Rozdział 20	
Zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej (art. 589–591 k.c.)	323
Rozdział 21	
Zastaw zwykły (ogólny) na rzeczach ruchomych (art. 306–326 k.c.)	325
1. Definicja zastawu i jego cechy charakterystyczne	325
1.1. Pojęcie zastawu	325
1.2. Zastaw jako ograniczone prawo rzeczowe	326
1.3. Zastaw jako zabezpieczenie wierzytelności	326
1.4. Charakter prawny zastawu	326
1.4.1. Źródło powstania zastawu	326
1.4.2. Akcesoryjność zastawu	326
1.4.3. Szczegółowość zastawu	327
1.4.4. Prawo zaspokojenia z nieruchomości	328
1.4.5. Pierwszeństwo zastawnika	328
1.4.6. Skuteczność zastawu względem każdorazowego właściciela rzeczy obciążonej	328
2. Wierzytelność zabezpieczona zastawem zwykłym	328
2.1. Wierzytelność zabezpieczona	328

2.2. Przelew wierzytelności zabezpieczonej zastawem zwykłym	329
3. Przedmiot zastawu zwykłego na rzeczach ruchomych	329
3.1. Ogólne zasady	329
3.1.1. Określenie przedmiotu zastawu zwykłego	329
3.1.2. Analiza przedmiotu zastawu zwykłego	331
3.2. Rzeczy ruchome, które nie mogą być zastawione	332
3.2.1. Rzeczy niezastawialne	332
3.2.2. Przedsiębiorstwo i gospodarstwo rolne	332
3.2.3. Zastrzeżenie własności	333
3.3. Części składowe i przynależności	333
3.4. Rzeczy ruchome, których zastawianie jest ograniczone	333
3.4.1. Artykuł 230 k.s.h.	333
3.4.2. Ustanowienie zastawu na rzeczy stanowiącej składnik majątku wspólnego małżonków	334
3.4.3. Ustanowienie zastawu zwykłego na rzeczy stanowiącej własność małoletniego	335
4. Zakres obciążenia zastawem	336
4.1. Części składowe i przynależności	336
4.2. Pożytki	337
5. Pierwszeństwo zastawów	337
5.1. Zasada pierwszeństwa	337
5.2. Zmiana pierwszeństwa	338
6. Rozporządzanie przez zastawcę rzeczą zastawioną	338
6.1. Możliwość rozporządzania rzeczą zastawioną	338
6.2. Zmniejszenie wartości rzeczy zastawionej	339
6.3. Zbycie zastawionej rzeczy	339
7. Strony i uczestnicy umowy zastawu	340
7.1. Zastawca	340
7.1.1. Osoba mogąca ustanowić zastaw zwykły	340
7.1.2. Pełnomocnictwo do ustanowienia zastawu zwykłego	341
7.1.3. Ustanowienie zastawu zwykłego przez osobę nieuprawnioną ...	341
7.1.4. Uprawnienia zastawcy	342
7.1.5. Zakres zabezpieczenia zastawem	343
7.1.5.1. Zakres odpowiedzialności zastawcy	343
7.1.5.2. Zmiana zakresu zabezpieczenia zastawem	343
7.2. Zastawnik	344
7.3. Osoba trzecia, u której znajduje się rzecz zastawiona	345
7.3.1. Przechowawca	345
7.3.2. Przedsiębiorstwo składowe	346
7.4. Strony umowy zastawu zwykłego w przypadku kredytu udzielonego leasingodawcy	347
8. Forma i treść umowy zastawu zwykłego	348
8.1. Forma umowy zastawu	348

8.2. Treść umowy zastawu	348
9. Wykonanie przez zastawnika prawa zastawu zwykłego	350
9.1. Zaspokojenie roszczeń zastawnika z rzeczy obciążonej zastawem zwykłym	350
9.2. Zarzuty zastawcy	351
10. Wygaśnięcie zastawu zwykłego	351
11. Zastaw zwykły a upadłość	352
12. Zastaw zwykły a postępowanie restrukturyzacyjne	353
13. Zastaw zwykły a postępowanie egzekucyjne	354
 Rozdział 22	
Zastaw morski	356
 Rozdział 23	
Zastaw zwykły na prawach (art. 327–335 k.c.)	357
1. Zagadnienia wstępne	357
2. Przedmiot zastawu	357
2.1. Prawa, które mogą być zastawione	357
2.2. Pierwszeństwo zastawów	357
2.3. Rozporządzenie przez zastawcę zastawionym prawem	358
3. Strony i uczestnicy umowy zastawu	358
3.1. Zastawca	358
3.2. Zastawnik	359
3.3. Dłużnik wierzytelności obciążonej zastawem	360
3.4. Osoba trzecia, u której znajduje się dokument potwierdzający prawo ...	360
4. Ustanowienie zastawu na prawach	361
4.1. Zagadnienia ogólne	361
4.2. Umowa zastawu	361
4.2.1. Forma umowy zastawu na prawach	361
4.2.2. Treść umowy zastawu	362
4.3. Inne warunki niezbędne do ustanowienia zastawu	363
5. Uprawnienia zastawcy i zastawnika (art. 330–331 k.c.)	364
6. Zaspokojenie roszczeń zastawnika (art. 332–335 k.c.)	364
7. Niektóre rodzaje zastawu na prawach	365
8. Zastaw na prawach a upadłość	365
9. Zastaw na prawach a postępowanie egzekucyjne	367
 Rozdział 24	
Przyrzeczenie ustanowienia zastawu zwykłego (umowa przedwstępna)	369
 Rozdział 25	
Zastaw rejestrowy	372
1. Przepisy regulujące zastaw rejestrowy	372

2. Pojęcie zastawu rejestrowego	374
3. Wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym (art. 1, 3, 5 i 6 u.z.r.r.z.)	375
3.1. Wierzytelności, które mogą być zabezpieczone zastawem	375
3.2. Zabezpieczenie zastawem należności ubocznych (art. 6a u.z.r.r.z.) ...	376
3.3. Zabezpieczenie zastawem rejestrowym kilku wierzytelności	376
3.3.1. Zabezpieczenie zastawem rejestrowym kilku wierzytelności przysługujących temu samemu podmiotowi (art. 6 u.z.r.r.z.) ...	376
3.3.2. Zabezpieczenie zastawem rejestrowym kilku wierzytelności przysługujących różnym podmiotom (art. 4 ust. 1 i 2 u.z.r.r.z.) ...	377
3.3.3. Zabezpieczenie zastawem rejestrowym wierzytelności z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitowanych w serii (art. 4 ust. 3 i 4 u.z.r.r.z. oraz art. 29 u.o.)	378
4. Przedmiot zastawu rejestrowego (art. 7–10 u.z.r.r.z.)	380
4.1. Określenie przedmiotu zastawu rejestrowego (art. 7 u.z.r.r.z.)	380
4.2. Rzeczy i prawa zastawialne	382
4.2.1. Rzeczy oznaczone co do tożsamości i co do gatunku	382
4.2.1.1. Rzeczy oznaczone co do tożsamości	382
4.2.1.2. Rzeczy oznaczone co do gatunku	382
4.2.1.3. Pojazdy mechaniczne	382
4.2.1.4. Rzeczy oddane w leasing	383
4.2.1.5. Rzeczy wyłączone z egzekucji	384
4.2.2. Prawa	384
4.2.2.1. Prawa na dobrach niematerialnych	384
4.2.2.2. Wierzytelności	384
4.2.2.3. Prawa z instrumentów finansowych	384
4.2.3. Zbiór rzeczy ruchomych lub praw (art. 7 ust. 2 pkt 3 u.z.r.r.z.)	385
4.2.4. Rzeczy lub prawa przyszłe	386
4.3. Rzeczy ruchome, które nie mogą być obciążone zastawem rejestrowym	387
4.3.1. Rzeczy ruchome i prawa niezastawialne	387
4.3.2. Części składowe oraz przynależności nieruchomości i rzeczy ruchomych	387
4.3.3. Przedsiębiorstwo i gospodarstwo rolne	388
4.4. Rzeczy ruchome, których zastawianie jest ograniczone	388
4.4.1. Zastawienie zorganizowanej części przedsiębiorstwa	388
4.4.2. Ustanowienie zastawu na rzeczy stanowiącej składnik majątku wspólnego małżonków	389
4.4.3. Ustanowienie zastawu rejestrowego na rzeczy stanowiącej własność małoletniego	390
4.5. Zakres obciążenia zastawem	391
4.5.1. Części składowe i przynależności	391

4.5.2. Surogaty	391
4.5.3. Roszczenia o odszkodowanie	394
5. Zbieg obciążeń	394
5.1. Pierwszeństwo zastawów	394
5.2. Zmiana pierwszeństwa	395
6. Rozporządzanie rzeczą zastawioną	396
6.1. Przetwarzanie rzeczy obciążonej zastawem (art. 8 u.z.r.r.z.)	396
6.2. Rzecz obciążona zastawem rejestrowym jako część składowa nieruchomości (art. 9 u.z.r.r.z.)	397
6.3. Dalsze obciążanie lub zbycie przedmiotu zastawu rejestrowego	398
7. Strony i uczestnicy umowy zastawniczej	399
7.1. Zastawca	399
7.1.1. Osoba mogąca ustanowić zastaw	399
7.1.2. Uprawnienia i obowiązki zastawcy	400
7.1.2.1. Prawa zastawcy	400
7.1.2.2. Prawo do korzystania z rzeczy (art. 11 u.z.r.r.z.)	401
7.1.3. Zakres odpowiedzialności zastawcy	402
7.2. Zastawnik	403
7.3. Osoba trzecia, u której znajduje się przedmiot zastawu rejestrowego	404
8. Ustanowienie zastawu rejestrowego	404
8.1. Zagadnienia wstępne	404
8.2. Umowa zastawnicza	405
8.2.1. Forma umowy zastawniczej	405
8.2.2. Treść umowy zastawniczej	405
8.2.2.1. Elementy obligatoryjne umowy zastawniczej	405
8.2.2.2. Zastawnik, zastawca oraz dłużnik, jeżeli nie jest on zastawcą	406
8.2.2.3. Przedmiot zastawu	407
8.2.2.4. Wierzytelność zabezpieczona zastawem	407
8.2.2.5. Fakultatywne elementy umowy zastawniczej	407
8.3. Dodatkowe wymagania przy zastawie rejestrowym na prawach	409
8.4. Wpis do rejestru zastawów	409
8.4.1. Wniosek o wpis zastawu rejestrowego do rejestru zastawów	409
8.4.2. Rejestr zastawów	410
8.4.3. Zabezpieczenie wierzytelności zastawnika do dnia wpisu zastawu do rejestru	413
8.5. Odnotowanie zastawu w dowodzie rejestracyjnym pojazdu mechanicznego	414
8.6. Odnotowanie zastawu rejestrowego w innych rejestrach (art. 41a u.z.r.r.z.)	415
9. Zmiana treści zastawu rejestrowego	416
9.1. Wprowadzenie	416
9.2. Forma zmiany treści umowy zastawniczej	416

9.3. Rodzaje zmian treści zastawu	417
9.3.1. Zmiany przedmiotowe	417
9.3.1.1. Zmiana przedmiotu zastawu rejestrowego	417
9.3.1.2. Inne zmiany dotyczące przedmiotu zastawu rejestrowego	417
9.3.2. Zmiana dotycząca wierzytelności zabezpieczonej zastawem ...	417
9.3.3. Zmiana zastawnika (art. 17 u.z.r.r.z.)	418
9.3.3.1. Przeniesienie zastawu	418
9.3.3.2. Przeniesienie wierzytelności bez zastawu	419
9.3.3.3. Nabycie wierzytelności w drodze sukcesji uniwersalnej	419
9.3.3.4. Wstąpienie w prawa wierzyciela	419
9.3.3.5. Inne zmiany dotyczące zastawnika	420
9.3.4. Zmiana zastawcy	420
9.3.5. Zmiana dłużnika niebędącego zastawcą	420
9.3.6. Zmiana najwyższej sumy zabezpieczenia	421
10. Wygaśnięcie zastawu rejestrowego	421
10.1. Przyczyny wygaśnięcia zastawu	421
10.2. Wykreślenie zastawu rejestrowego	423
10.2.1. Wykreślenie zastawu z rejestru zastawów (art. 19 u.z.r.r.z.) ...	423
10.2.2. Wykreślenie zastawu z dowodu rejestracyjnego pojazdu mechanicznego	423
10.3. Zbycie przedmiotu zastawu rejestrowego (art. 13 u.z.r.r.z.)	424
10.4. Zastaw po wygaśnięciu wierzytelności (art. 18 ust. 1 u.z.r.r.z.)	426
11. Zaspokojenie roszczeń zastawnika (art. 20–27 u.z.r.r.z.)	427
11.1. Tryb zaspokojenia roszczeń zastawnika	427
11.2. Egzekucja	428
11.3. Przejęcie na własność przedmiotu zastawu rejestrowego (art. 22 i 23 oraz 25 u.z.r.r.z.)	428
11.4. Sprzedaż przedmiotu zastawu rejestrowego w drodze przetargu publicznego	430
11.5. Zaspokojenie z dochodu, jaki przynosi przedsiębiorstwo zastawcy (art. 27 u.z.r.r.z.)	430
12. Zastaw rejestrowy a postępowanie upadłościowe	431
13. Zastaw rejestrowy a postępowanie restrukturyzacyjne	433
 Rozdział 26	
Kaucja	435
 Rozdział 27	
Zabezpieczenie na rachunku bankowym	436
1. Blokada środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym ...	436
1.1. Blokada na podstawie art. 50 pr. bank.	436

1.2. Blokada na podstawie art. 393 k.c.	438
2. Zastaw na wierzytelności z rachunku bankowego	439
2.1. Zastaw według kodeksu cywilnego	439
2.2. Zastaw rejestrowy	442
3. Zastaw na wierzytelności z rachunku oszczędnościowego – wkładów oszczędnościowych	443
3.1. Zastaw według kodeksu cywilnego	443
3.2. Zastaw rejestrowy	445
4. Przelew wierzytelności z rachunku bankowego	446
5. Przewłaszczenie lokaty pieniężnej na zabezpieczenie	448
6. Pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym	448
7. Przeniesienie określonej kwoty na własność banku na podstawie art. 102 pr. bank. (kaucja)	451
8. Zwrot podatku VAT w całości lub w części na rachunek banku	452
 Rozdział 28	
Zabezpieczenie na akredytywie dokumentowej	454
1. Zastaw na wierzytelności z akredytywy dokumentowej	454
2. Przelew wierzytelności z akredytywy dokumentowej	455
 Rozdział 29	
Zabezpieczenie na umowie sprzedaży	457
1. Przelew wierzytelności z tytułu umowy sprzedaży	457
2. Zastaw na należności przysługującej ze sprzedaży towarów i usług	458
3. Zastaw na prawie do otrzymania rzeczy	459
 Rozdział 30	
Zabezpieczenie na umowie ubezpieczenia	461
1. Przelew wierzytelności	461
1.1. Wprowadzenie	461
1.2. Przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia majątkowego	463
1.3. Przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia AC i OC	465
1.3.1. Przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia AC	465
1.3.2. Przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia OC	465
2. Zabezpieczenie na umowie ubezpieczenia na życie	466
3. Ubezpieczenie kredytu	468
4. Gwarantowane przez Skarb Państwa ubezpieczenia eksportowe realizowane przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych Spółkę Akcyjną (KUKKE)	469
 Rozdział 31	
Zabezpieczenie na prawach z zakresu własności przemysłowej	472
1. Zastaw na prawach z zakresu własności przemysłowej	472

1.1. Przedmiot zastawu	472
1.2. Ustanowienie zastawu	473
1.3. Wygaśnięcie zastawu	474
2. Umowa licencyjna	475
3. Umowa przeniesienia praw do tzw. <i>know-how</i>	477

Rozdział 32

Zabezpieczenie na jednostkach uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych i na certyfikatach inwestycyjnych	478
1. Wprowadzenie	478
2. Pełnomocnictwo do odprzedaży jednostek uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym otwartym	479
3. Zastaw na jednostkach uczestnictwa funduszu inwestycyjnego otwartego (art. 83 u.f.i.)	480
4. Zastaw na certyfikatach inwestycyjnych	481

Rozdział 33

Zabezpieczenie na bankowych papierach wartościowych	483
1. Bankowe papiery wartościowe	483
2. Zastaw	484
3. Kaucja	484
4. Przewłaszczenie na zabezpieczenie	485

Rozdział 34

Zabezpieczenia na obligacjach	487
1. Zastaw	487
1.1. Ogólne zasady ustanawiania zastawu na obligacjach	487
1.2. Zastaw na obligacjach wyemitowanych przez bank-zastawnika	490
2. Przewłaszczenie	491

Rozdział 35

Zabezpieczenie na udziałach w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 180–182 k.s.h.)	492
1. Zastaw na udziałach w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	492
1.1. Ograniczenia w obciążaniu udziału	492
1.2. Ustanowienie zastawu na udziałach	494
1.3. Umowa zastawu na udziałach	495
1.4. Wykonywanie przez zastawnika prawa głosu	496
1.5. Zaspokojenie roszczeń zastawnika	497
2. Zastaw na dywidendach	498
3. Przewłaszczenie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością ...	499

Rozdział 36

Zabezpieczenie na akcjach niebędących przedmiotem obrotu na giełdzie ...	502
1. Wprowadzenie	502
2. Zastaw na akcjach na okaziciela	503
2.1. Zastaw na akcjach imiennych	504
2.2. Treść umowy zastawu	509
2.3. Skutki ustanowienia zastawu	510
2.4. Zaspokojenie roszczeń wierzyciela-zastawnika	510
2.5. Zastaw na dywidendach	511
2.6. Zastaw na prawie poboru akcji	512
2.7. Przewłaszczenie akcji	513

Rozdział 37

Zabezpieczenie na instrumentach finansowych	516
1. Zagadnienia wstępne	516
1.1. Przedmiot zabezpieczenia	516
1.2. Podmiot ustanawiający zabezpieczenie	518
1.3. Podmiot podejmujący czynności związane z ustanowieniem zabezpieczenia	518
1.4. Rodzaje zabezpieczeń na instrumentach finansowych	519
2. Blokada instrumentów finansowych (§ 109–117 r.t.w.p.f.)	520
3. Zastaw na instrumentach finansowych (§ 118–129 r.t.w.p.f.)	523
3.1. Zasady ustanawiania zastawu	523
3.2. Szczególne zasady dotyczące zastawu na akcjach spółki publicznej	526
3.3. Zaspokojenie roszczeń z zabezpieczenia na instrumentach finansowych	527
4. Przewłaszczenie instrumentów finansowych	529
5. Ustanawianie zabezpieczeń spłaty udzielonych kredytów i pożyczek a forma tego zabezpieczenia (§ 100–103 r.t.w.p.f.)	529

Rozdział 38

Zabezpieczenia finansowe	531
1. Pojęcie zabezpieczenia finansowego	531
2. Wierzytelności zabezpieczane zabezpieczeniem finansowym	531
3. Podmiot ustanawiający lub przyjmujący zabezpieczenie oraz dłużnik z wierzytelności finansowej	532
4. Przedmiot zabezpieczenia finansowego	533
5. Sposób zabezpieczenia finansowego	536
5.1. Rodzaje zabezpieczeń finansowych	536
5.2. Przeniesienie praw	536
5.3. Zastaw finansowy	536
5.4. Blokada finansowa	537
6. Ustanowienie zabezpieczenia finansowego	537

6.1. Forma ustanowienia zabezpieczenia finansowego	537
6.2. Treść umowy o ustanowienie zabezpieczenia finansowego (art. 5 u.z.f.)	538
6.3. Odnotowanie zabezpieczenia finansowego	539
7. Tryb i warunki postępowania firmy inwestycyjnej lub banku powierniczego przy ustanawianiu zabezpieczenia finansowego na maklerskich instrumentach finansowych	540
8. Prawo i obowiązki stron umowy o ustanowienie zabezpieczenia finansowego	542
8.1. Prawo użycia przedmiotu zabezpieczenia finansowego przez zastawnika	542
8.2. Prawo zastępowania składników zabezpieczenia finansowego	543
8.3. Prawo do pożytków (§ 132 i 129 r.t.w.p.f.)	543
9. Zaspokajanie roszczeń przyjmującego zabezpieczenie z zabezpieczenia finansowego	544
9.1. Sposoby zaspokojenia roszczeń przyjmującego zabezpieczenie	544
9.2. Zawiadomienie o wygaśnięciu roszczenia o zwrot przedmiotu zabezpieczenia	545
9.3. Przejęcie przez zastawnika przedmiotu zabezpieczenia (art. 11 u.z.f.)	545
9.4. Potrącenie (art. 10 ust. 1 u.z.f.)	546
9.5. Kompensata (art. 3 pkt 3, art. 4 i 10 u.z.f.)	546
9.6. Spełnienie świadczenia na rzecz przyjmującego zabezpieczenie	547
9.7. Odkupienie jednostek uczestnictwa	547
9.8. Tryb i warunki postępowania firmy inwestycyjnej lub banku powierniczego przy realizacji zabezpieczenia wierzytelności na maklerskich instrumentach finansowych	547
9.8.1. Zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonych blokadą finansową (§ 134–135 r.t.w.p.f.)	547
9.8.2. Zaspokojenie wierzytelności zabezpieczonych zastawem finansowym (§ 141–142 r.t.w.p.f.)	548
10. Zabezpieczenie finansowe a postępowanie upadłościowe	549
11. Wygaśnięcie zabezpieczenia finansowego	549

Rozdział 39

Hipoteka	550
1. Definicja hipoteki i jej cechy charakterystyczne	550
1.1. Pojęcie hipoteki	550
1.2. Hipoteka jako ograniczone prawo rzeczowe	551
1.3. Hipoteka jako zabezpieczenie wierzytelności	551
2. Charakter prawny hipoteki	551
2.1. Źródło powstania hipoteki	551
2.2. Akcesoryjność hipoteki	552

2.3.	Szczegółowość hipoteki	553
2.4.	Niepodzielność hipoteki	553
2.5.	Prawo zaspokojenia z nieruchomości	553
2.6.	Skuteczność hipoteki względem każdorazowego właściciela nieruchomości obciążonej	553
2.7.	Pierwszeństwo wierzyciela hipotecznego	553
2.8.	Jawność hipoteki	554
3.	Wierzytelność hipoteczna (art. 68 u.k.w.h.)	554
3.1.	Wierzytelności, które mogą być zabezpieczone hipoteką	554
3.2.	Zabezpieczenie hipoteką kilku wierzytelności	555
3.2.1.	Zabezpieczenie hipoteką kilku wierzytelności przysługujących temu samemu podmiotowi (art. 68 ¹ u.k.w.h.)	555
3.2.1.1.	Zakres zabezpieczenia kilku wierzytelności (art. 68 ¹ ust. 1–2 u.k.w.h.)	555
3.2.1.2.	Zabezpieczenie hipoteką wierzytelności z weksła <i>in blanco</i>	557
3.2.1.3.	Zabezpieczenie hipoteką wierzytelności z umowy ramowej	558
3.2.1.4.	Podział hipoteki (art. 68 ¹ ust. 3 u.k.w.h.)	559
3.2.1.5.	Połączenie hipotek	561
3.2.2.	Zabezpieczenie hipoteką kilku wierzytelności przysługujących różnym podmiotom	561
3.2.2.1.	Zabezpieczenie wierzytelności konsorcjum	561
3.2.2.2.	Zabezpieczenie wierzytelności obligatariuszy	563
3.3.	Suma hipoteki	565
3.4.	Waluta hipoteki	566
4.	Przedmiot hipoteki	567
4.1.	Określenie przedmiotu hipoteki	567
4.2.	Nieruchomość	567
4.2.1.	Pojęcie nieruchomości	567
4.2.2.	Nieruchomość gruntowa	568
4.2.3.	Nieruchomość budynkowa	569
4.2.4.	Nieruchomość lokalowa	571
4.3.	Ułamkowa część nieruchomości	573
4.4.	Użytkowanie wieczyste	574
4.5.	Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	575
4.6.	Nieruchomość spółdzielni	577
4.7.	Wierzytelność hipoteczna (<i>subintabulat</i>)	578
4.8.	Hipoteka na kilku nieruchomościach (art. 76 u.k.w.h.)	578
4.8.1.	Obciążenie hipoteką kilku nieruchomości	578
4.8.2.	Hipoteka łączna powstała z mocy prawa (hipoteka łączna <i>ex lege</i>) (art. 76 ust. 1 i 2 u.k.w.h.)	579
4.8.3.	Hipoteka łączna umowna (art. 76 ust. 3 u.k.w.h.)	581

4.8.3.1. Charakter prawny hipoteki łącznej umownej	581
4.8.3.2. Przekształcenie hipoteki pojedynczej w hipotekę łączną	582
4.8.3.3. Rozszerzenie przedmiotu hipoteki łącznej	583
4.8.3.4. „Zamiana przedmiotu” hipoteki łącznej	583
4.8.3.5. Podział hipoteki łącznej umownej	584
4.8.4. Podział nieruchomości zabudowanej (art. 76 ust. 4 u.k.w.h.) . . .	585
4.8.5. Hipoteka w przypadku zniesienia współwłasności w częściach ułamkowych (art. 76 ust. 1 ¹ -1 ⁴ u.k.w.h.)	588
4.8.6. Hipoteka podzielona pomiędzy kilka nieruchomości (repartycja hipoteki)	589
4.9. Połączenie nieruchomości obciążonych hipoteką (art. 21-22 u.k.w.h.)	590
4.10. Ekspektatywa	591
5. Części składowe nieruchomości	591
5.1. Pojęcie części składowej nieruchomości	591
5.2. Części składowe nieruchomości gruntowych	592
5.3. Części składowe nieruchomości lokalowych	594
6. Przynależności	594
7. Roszczenie właściciela o czynsz najmu lub dzierżawy	596
8. Rozporządzenie przez właściciela obciążoną nieruchomością	597
9. Ustanowienie hipoteki	598
9.1. Forma ustanowienia hipoteki	598
9.1.1. Wymagania co do formy	598
9.1.2. Ustanowienie hipoteki w formie aktu notarialnego	599
9.1.3. Ustanowienie hipoteki bankowej i na rzecz SKOK	600
9.1.3.1. Hipoteka bankowa	600
9.1.3.2. Hipoteka na rzecz SKOK	602
9.2. Strony umowy o ustanowienie hipoteki	603
9.2.1. Właściciel nieruchomości	603
9.2.1.1. Zasady ogólne	603
9.2.1.2. Współwłaściciele nieruchomości	603
9.2.1.3. Małoletni właściciel nieruchomości	605
9.2.1.4. Jednostka samorządu terytorialnego	605
9.2.1.5. Kościelne osoby prawne	605
9.2.1.6. Pełnomocnik	606
9.2.2. Wierzyciel hipoteczny	606
10. Rodzaje hipoteki umownej	607
10.1. Wprowadzenie	607
10.2. Hipoteka zwykła	607
10.3. Hipoteka kaucyjna	608
11. Powstanie hipoteki	609
11.1. Treść księgi wieczystej	609

11.1.1.	Działy księgi wieczystej	609
11.1.2.	Rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych	611
11.2.	Ewidencja gruntów i budynków	615
11.3.	Wniosek o wpis hipoteki	615
11.3.1.	Forma i treść wniosku	615
11.3.2.	Dokumenty dołączane do wniosku o wpis hipoteki umownej	616
11.3.3.	Wpis hipoteki do księgi wieczystej	617
11.3.4.	Treść wpisu w księdze wieczystej (§ 52–53 r.z.p.k.w.)	619
11.3.5.	Powstanie hipoteki a ustanowienie hipoteki	620
11.3.6.	Środki odwoławcze od orzeczeń sądu	621
11.3.7.	Niezgodność treści księgi wieczystej	621
12.	Pierwszeństwo praw ciężących na nieruchomości	623
12.1.	Pojęcie pierwszeństwa (art. 249 k.c.)	623
12.2.	Pierwszeństwo hipotek (art. 249 k.c. i art. 12 u.k.w.h.)	624
12.3.	Zastrzeżenie pierwszeństwa hipotek (art. 13 u.k.w.h.)	624
12.4.	Zmiana pierwszeństwa (art. 250 k.c.)	625
12.5.	Ujawnienie pierwszeństwa w księdze wieczystej	626
13.	Zmiana treści hipoteki umownej i wierzytelności hipotecznej	627
13.1.	Wprowadzenie	627
13.2.	Zmiana treści wierzytelności zabezpieczonej hipoteką „nową” oraz kaucyjną	628
13.2.1.	Dłużnik hipoteczny będący dłużnikiem osobistym	628
13.2.2.	Dłużnik hipoteczny niebędący dłużnikiem osobistym	628
13.3.	Zmiana treści wierzytelności zabezpieczonej hipoteką zwykłą	629
13.4.	Zmiana treści hipoteki (art. 248 k.c.)	629
13.5.	Zastąpienie zabezpieczonej wierzytelności inną wierzytelnością (art. 68 ³ u.k.w.h.)	631
13.6.	Zmiana przedmiotu hipoteki łącznej	633
13.7.	Zmiana wierzyciela	634
13.7.1.	Przeniesienie wierzytelności hipotecznej (art. 79–83 ¹ u.k.w.h.)	634
13.7.2.	Wstąpienie w prawa wierzyciela (art. 518 k.c.)	635
14.	Ochrona hipoteki	636
15.	Ubezpieczenie nieruchomości obciążonej hipoteką	637
16.	Wygaśnięcie hipoteki (art. 94–101 u.k.w.h.)	637
16.1.	Przyczyny wygaśnięcia hipoteki	637
16.1.1.	Zasady ogólne	637
16.1.2.	Zrzeczenie się hipoteki (art. 246 k.c.)	638
16.1.3.	Skutki wygaśnięcia hipoteki	640
16.2.	Obowiązki wierzyciela po wygaśnięciu hipoteki (art. 100 u.k.w.h.) ...	640
16.2.1.	Splata długu przez dłużnika głównego	640
16.2.2.	Splata długu przez inną osobę niż dłużnik główny	640

16.3.	Wykreślenie hipoteki	641
16.3.1.	Wniosek o wykreślenie hipoteki	641
16.3.2.	Dokumenty dołączane do wniosku o wykreślenie hipoteki	642
16.3.3.	Wykreślenie hipoteki ustanowionej na zabezpieczenie wierzytelności z weksla <i>in blanco</i>	644
17.	Opróżnione miejsce hipoteczne	645
17.1.	Powstanie opróżnionego miejsca hipotecznego	645
17.2.	Przyczyny powstania opróżnionego miejsca hipotecznego	646
17.3.	Przyczyny powstania opróżnionego miejsca hipotecznego w części	647
17.4.	Sposoby rozporządzania opróżnionym miejscem hipotecznym (art. 101 ¹ ust. 1 zdanie drugie u.k.w.h.)	647
17.5.	Granice rozporządzania opróżnionym miejscem hipotecznym (art. 101 ¹ ust. 1 zdanie pierwsze u.k.w.h.)	648
17.6.	Wpis hipoteki lub przeniesienia hipoteki na opróżnione miejsce hipoteczne	650
17.6.1.	Forma dokumentu będącego podstawą wpisu	650
17.6.2.	Wpis do księgi wieczystej (art. 101 ⁴ ust. 1 u.k.w.h.)	650
17.6.3.	Uprawnienie właściciela nieruchomości do rozporządzania opróżnionym miejscem hipotecznym (art. 101 ⁴ u.k.w.h.) ...	651
17.7.	Roszczenie wierzyciela hipotecznego o przeniesienie jego hipoteki na opróżnione miejsce hipoteczne (art. 101 ⁹ u.k.w.h.)	652
17.8.	Niedopuszczalne zastrzeżenie (art. 101 ⁸ u.k.w.h.)	653
18.	Hipoteka przymusowa (art. 109–111 ¹ u.k.w.h.)	654
19.	Hipoteka a egzekucja z nieruchomości	657
19.1.	Obciążenie nieruchomości hipoteką po jej zajęciu	657
19.2.	Zaspokojenie roszczeń wierzyciela z nieruchomości obciążonej hipoteką	658
20.	Hipoteka a postępowanie upadłościowe	659
21.	Hipoteka a postępowanie restrukturyzacyjne	661
Rozdział 40		
	Roszczenie o ustanowienie hipoteki	663
Rozdział 41		
	Przeniesienie własności nieruchomości (przewłaszczenie nieruchomości) (art. 155–159 k.c.)	665
Rozdział 42		
	Przyrzeczenie przeniesienia własności nieruchomości (umowa przedwstępna) (art. 389 i 390 k.c.)	668

Rozdział 43	
Zastaw na statkach (art. 76–89 k.m.)	671
1. Hipoteka morska	671
2. Zastaw morski	673
Rozdział 44	
Zastaw ustawowy (art. 326 k.c.)	674
Rozdział 45	
Zastaw skarbowy (art. 41–46i o.p.)	676
Rozdział 46	
Hipoteka przymusowa Skarbu Państwa (art. 34, 35, 38 i 39 o.p.)	679
Rozdział 47	
Akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji	681
1. Wprowadzenie	681
2. Artykuł 777 § 1 pkt 4 k.p.c.	682
3. Artykuł 777 § 1 pkt 5 k.p.c.	683
4. Artykuł 777 § 1 pkt 6 k.p.c.	684

Część II

Wzory umów i innych dokumentów

Rozdział 1	
Weksel własny <i>in blanco</i>	687
1. Deklaracja wystawcy do weksla własnego <i>in blanco</i>	687
2. Przykłady weksli własnych <i>in blanco</i>	698
3. Deklaracja wystawcy i poręczyciela wekslowego do weksla własnego <i>in blanco</i>	699
4. Przykład weksla własnego <i>in blanco</i> poręczonego	700
5. Aneks do deklaracji do weksla <i>in blanco</i>	700
6. Deklaracja na zabezpieczenie aneksu	702
7. Porozumienie do weksla <i>in blanco</i>	703
Rozdział 2	
Poręczenie	705
1. Poręczenie za dług istniejący	705
2. Poręczenie za dług przyszły	714
Rozdział 3	
Gwarancja bankowa i ubezpieczeniowa	719

Rozdział 4

Przelew wierzytelności (cesja)	726
1. Przelew wierzytelności pod warunkiem rozwiązującym	726
2. Przelew wierzytelności pod warunkiem zawieszającym	734
3. Przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia	738
4. Przelew wierzytelności z rachunku bankowego	744

Rozdział 5

Przystąpienie do długu	749
-------------------------------------	-----

Rozdział 6

Zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych	752
1. Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości	752
2. Zastaw rejestrowy na pojeździe mechanicznym	764
3. Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do gatunku	768

Rozdział 7

Zastaw zwykły na rzeczach ruchomych	774
--	-----

Rozdział 8

Zastaw na prawach	777
1. Zastaw rejestrowy	777
2. Zastaw zwykły	783
2.1. Zastaw na wierzytelności z rachunku bankowego	783
2.1.1. Zastaw na wierzytelności z rachunku bankowego lokaty terminowej	783
2.1.2. Zastaw na wierzytelności z rachunku bankowego lokaty terminowej prowadzonego przez zastawnika	788
2.1.3. Zastaw na wierzytelności z rachunku bankowego bieżącego ...	791
2.1.4. Zastaw na wierzytelności z rachunku bankowego bieżącego prowadzonego przez zastawnika	793
2.2. Zastaw na udziałach w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością ...	795

Rozdział 9

Pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym	800
1. Pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym bieżącym ...	800
2. Pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym terminowym	804

Rozdział 10

Przewłaszczenie na zabezpieczenie	806
1. Przewłaszczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości pod warunkiem rozwiązującym	806

2. Przewłaszczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku	818
3. Przewłaszczenie pod warunkiem zawieszającym	823
4. Przewłaszczenie rzeczy przyszlých	828

Rozdział 11

Hipoteka	834
1. Ustanowienie hipoteki	834
1.1. Ustanowienie hipoteki w formie aktu notarialnego	834
1.2. Ustanowienie hipoteki bankowej	839
1.2.1. Oświadczenie właściciela nieruchomości	839
1.2.2. Oświadczenie banku	844
1.3. Ustanowienie hipoteki na rzecz SKOK	847
2. Ustanowienie hipoteki łącznej	848
3. Poparcie wniosku o wpis hipoteki	851
4. Zmiana treści hipoteki	852
4.1. Zmiana treści hipoteki ustanowionej w formie aktu notarialnego ...	852
4.2. Zmiana treści hipoteki bankowej	854
4.2.1. Oświadczenie właściciela nieruchomości o zmianie treści hipoteki	854
4.2.2. Oświadczenie banku o zmianie treści hipoteki	855
5. Wygaśnięcie hipoteki	856
5.1. Zrzeczenie się hipoteki	856
5.1.1. Zrzeczenie się hipoteki w całości	856
5.1.2. Zrzeczenie się hipoteki w części	858
5.2. Zezwolenie na wykreślenie hipoteki	859
5.2.1. Spłata zobowiązania przez głównego dłużnika	859
5.2.2. Spłata zobowiązania przez osobę trzecią	861

Część III

Bibliografia i orzecznictwo

1. Ogólne	865
1.1. Różne	866
1.2. Nadzabezpieczenie	867
1.3. Podmioty prawa	867
1.4. Podpis	869
1.5. Pełnomocnictwo	871
1.6. Zmiana stron umowy	873
2. Weksel <i>in blanco</i> i czek <i>in blanco</i>	873
2.1. Ogólne	875
2.2. Elementy weksla <i>in blanco</i>	877
2.2.1. Wystawca weksla	877
2.2.2. Remitent	880

2.2.3. Oznaczenie terminu płatności	881
2.2.4. Suma wekslowa	883
2.2.5. Miejsce i data wystawienia	885
2.2.6. Przyrzeczenie zapłaty	886
2.2.7. Klauzule wekslowe	886
2.3. Deklaracja wekslowa	886
2.4. Uzupełnienie weksła <i>in blanco</i>	890
2.5. Przeniesienie weksła <i>in blanco</i>	896
2.6. Przedawnienie i wygaśnięcie roszczeń z weksła	899
2.7. Zarzuty wekslowe	902
3. Poręczenie wekslowe	902
4. Poręczenie	911
4.1. Ogólnie	912
4.2. Poręczenie za dług przysły	917
4.3. Zakres odpowiedzialności poręczyciela	920
4.4. Powiadomienie o opóźnieniu dłużnika	921
4.5. Udzielanie poręczeń przez gminy	922
4.6. Wejście poręczyciela w prawa zaspokojonego wierzyciela (art. 518 k.c.)	923
4.7. Poręczenie a upadłość i układ	923
5. Gwarancje bankowe	924
6. Przelew wierzytelności – cesja	933
6.1. Istota przelewu	934
6.2. Wierzytelności niezbywalne – zakaz i ograniczenie cesji	941
6.3. Przelew wierzytelności przyszłej	943
6.4. Przelew wierzytelności szczególnego rodzaju	945
6.4.1. Przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia	945
6.4.2. Przelew wierzytelności z umowy rachunku bankowego	946
6.4.3. Zakaz obrotu wierzytelnościami wynikającymi z zobowiązań samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej	947
6.5. Forma umowy przelewu	948
6.6. Skutki przelewu	948
6.6.1. Nabycie wierzytelności	948
6.6.2. Zmiana umowy po przelewie	950
6.6.3. Egzekucja po przelewie	951
6.7. Zawiadomienie o przelewie	952
6.8. Zarzuty dłużnika przeciwko cesjonariuszowi	954
6.9. Odpowiedzialność cedenta	955
7. Przystąpienie do długu	955
8. Zastaw	957
8.1. Zastaw zwykły na rzeczach ruchomych	957
8.2. Zastaw rejestrowy	960
8.3. Części składowe i przynależności rzeczy ruchomych	968

8.4. Zastaw na prawach (zwykły i rejestrowy)	969
9. Przewłaszczenie	972
9.1. Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	974
9.2. Części składowe i przynależności ruchomości	985
9.3. Przewłaszczenie nieruchomości	985
9.4. Przewłaszczenie praw	987
9.4.1. Przewłaszczenie udziałów	987
9.4.2. Przewłaszczenie lokaty pieniężnej	989
10. Umowa przedwstępna	989
11. Ubezpieczenie	990
12. Hipoteka	993
12.1. Przedmiot hipoteki	993
12.1.1. Pojęcie nieruchomości	995
12.1.2. Części składowe i przynależności	998
12.1.2.1. Części składowe	998
12.1.2.2. Przynależności	1008
12.2. Księgi wieczyste	1009
12.3. Postępowanie wieczystoksięgowe	1013
12.4. Hipoteka umowna	1017
12.4.1. Hipoteka na nieruchomości	1020
12.4.2. Hipoteka zwykła i kaucyjna	1025
12.4.3. Hipoteka łączna	1027
12.4.4. Hipoteka na ułamkowej części nieruchomości	1031
12.4.5. Hipoteka na użytkowaniu wieczystym	1032
12.4.6. Hipoteka bankowa	1032
12.4.7. Zabezpieczenie kilku wierzytelności	1032
12.4.7.1. Ogólnie	1032
12.4.7.2. Zabezpieczenie wierzytelności obligatariuszy ...	1033
12.4.8. Nadmierność hipoteki	1033
12.4.9. Artykuł 10 u.k.w.h.	1034
12.4.10. Zmiana treści hipoteki	1037
12.4.11. Wygaśnięcie hipoteki	1037
12.4.12. Opróżnione miejsce hipoteczne	1040
12.5. Hipoteka przymusowa	1040
13. Akt notarialny	1044
14. Akredytywa zabezpieczająca	1045
15. Zabezpieczenia finansowe	1047
16. Oświadczenie patronackie	1048

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
- k.m. – ustawa z 18.09.2001 r. – Kodeks morski (Dz.U. z 2016 r. poz. 66 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682)
- k.s.h.
nowela
z 26.06.2009 r. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1577)
– ustawa z 26.06.2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075)
- o.p. – ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
- p.g.k. – ustawa z 17.05.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2101 ze zm.)
- p.r. – ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1508)
- p.r.d. – ustawa z 20.6.1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1260 ze zm.)
- pr. bank. – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1876 ze zm.)
- pr. bud. – ustawa z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2017 r. poz. 1332 ze zm.)
- pr. not. – ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2017 r. poz. 2291 ze zm.)
- pr. weksl. – ustawa z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 160 ze zm.)
- p.u. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344 ze zm.)
- p.w.p. – ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 776)
- p.z.p. – ustawa z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1579 ze zm.)
- r.o.s.p.r. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 15.10.1997 r. w sprawie szczegółowej organizacji i sposobu prowadzenia rejestru zastawów (Dz.U. poz. 892 ze zm.)
- r.t.w.p.f. – rozporządzenie Ministra Finansów z 24.09.2012 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz.U. z 2015 r. poz. 878 ze zm.)

- r.z.p.k.w. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 15.02.2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym (Dz.U. poz. 312 ze zm.)
- u.f.i. – ustawa z 27.05.2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2016 r. poz. 1896 ze zm.)
- u.d.i.p. – ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1764 ze zm.)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077)
- u.g.n. – ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.)
- u.k.k. – ustawa z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. 2016 r. poz. 1528 ze zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2017 r. poz. 1007 ze zm.)
- u.n.n.c. – ustawa z 24.03.1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz.U. z 2017 r. poz. 2278)
- u.o. – ustawa z 15.01.2015 r. o obligacjach (Dz.U. z 2015 r. poz. 238 ze zm.)
- u.o.i.f. – ustawa z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2017 r. poz. 1768 ze zm.)
- u.o.p. – ustawa z 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1639 ze zm.)
- u.p.g. – ustawa z 8.05.1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2022)
- u.p.t.u. – ustawa z 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2017 r. poz. 1221 ze zm.)
- u.r.s. – ustawa z 29.10.2010 r. o rezerwach strategicznych (Dz.U. 2017 r. poz. 1846)
- u.s.g. – ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875)
- u.s.k.o.k. – ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2065 ze zm.)
- u.s.m. – ustawa z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1222 ze zm.)
- u.s.p. – ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1868)
- u.u.o. – ustawa z 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2060 ze zm.)
- u.u.w.i.f. – ustawa z 12.02.2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1436)
- u.w.l. – ustawa z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2015 r. poz. 1892 ze zm.)
- u.z.f. – ustawa z 2.04.2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych (Dz.U. z 2016 r. poz. 891 ze zm.)
- u.z.r.r.z. – ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. z 2017 r. poz. 1278)

Inne

- Apel.-W-wa – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
BB – „Biuletyn Bankowy”
Biul. Praw. – „Biuletyn Prawniczy Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski S.A.”
PKO BP
Biul. SN – „Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego”
GP FiP – „Gazeta Prawna Firma i Prawo”
KRS – Krajowy Rejestr Sądowy
KUKKE – Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych
LEX PSB – LEX Profesjonalny Serwis Bankowy
M. Praw. – „Monitor Prawniczy”
M. Spół. – „Monitor Spółdzielczy”
MPHW – „Miesięcznik Prawa Handlowego i Wekslowego”
M.Pr.Bank. – „Monitor Prawa Bankowego”
ONSA WSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAB – Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
OSAW – Orzecznictwo Apelacji Wrocławskiej
OSN(C) – Orzecznictwo Sądu Najwyższego (Izba Cywilna)
OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Zbiór dodatkowy
OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karno i Wojskowa
OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
OSS – Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
PiP – „Państwo i Prawo”
PPH – „Przegląd Prawa Handlowego”
Pr. Bank. – „Prawo Bankowe”
Pr. Gosp. – „Prawo Gospodarcze”
Pr. Spółek – „Prawo Spółek”
PS – „Przegląd Sądowy”
PUG – „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”
RIO – Regionalna Izba Obrachunkowa
RPEiS – „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”
Rzeczposp. – „Rzeczpospolita”
SA – Sąd Apelacyjny
SKOK – Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa
SN – Sąd Najwyższy
TPP – „Transformacje Prawa Prywatnego”
Zb. Orz. SN – Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzecznictwo Izby Pierwszej (Cywilnej)

Część I

**PRAWNE ZABEZPIECZENIA ZAPŁATY
WIERZYTELNOŚCI**

Rozdział 1

RODZAJE PRAWNYCH ZABEZPIECZEŃ SPŁATY WIERZYTELNOŚCI

1. Zagadnienia wstępne

1.1. Zabezpieczenie wierzytelności

Banki, ubezpieczyciele i inne podmioty dokonują czynności, które wiążą się lub mogą się wiązać z zaangażowaniem środków własnych. Przed zawarciem takiej umowy wierzyciele badają, czy podmiot, wobec którego zaangażują się finansowo, posiada zdolność do wywiązania się wobec nich ze zobowiązań.

Podstawową gwarancją spłaty długu jest przede wszystkim:

- 1) dobra sytuacja gospodarcza, majątkowa i finansowa dłużnika oraz
- 2) terminowość w wywiązywaniu się z zobowiązań wobec wierzyciela.

Z drugiej jednak strony wierzyciele zapewniają sobie określone prawne gwarancje, umożliwiające im odzyskanie części lub całości długu w przypadku, gdyby jego spłata z uzyskiwanych przez dłużnika dochodów nie była możliwa.

Prawne zabezpieczenia mogą być ustanowione przed oraz po powstaniu wierzytelności. Ta druga możliwość powinna być stosowana, jeżeli spłata wierzytelności jest zagrożona z powodu złego stanu majątkowego dłużnika.

W takim wypadku wierzyciel może żądać:

- 1) zabezpieczenia wierzytelności, jeżeli umowa nie przewidywała prawnego zabezpieczenia jej spłaty, lub
- 2) dodatkowego zabezpieczenia wierzytelności oprócz już ustanowionego.

Zabezpieczenie może być ustanowione zarówno przez dłużnika, jak i przez osobę trzecią.

1.2. Szczególne przepisy dotyczące banków

1.2.1. Dopuszczalność udzielenia przez bank kredytu bez prawnego zabezpieczenia

Brzmienie przepisów ustawy z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 1322 ze zm.) może nasuwać wątpliwości, czy dopuszczalne jest udzielenie przez bank kredytu, pożyczki lub gwarancji bez prawnego zabezpieczenia.

Prawo bankowe zawiera bowiem dwa pozornie sprzeczne ze sobą przepisy:

- 1) art. 69 ust. 2 pkt 6 stanowiący, że umowa kredytu powinna określać sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;
- 2) art. 93 ust. 1, według którego wierzyciel w celu zabezpieczenia wierzytelności, które wynikają z czynności bankowych, może żądać zabezpieczenia przewidzianego w ustawie z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459) i w ustawie z 28.04.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. 2016, poz. ze zm.) oraz zwyczajami przyjętymi w obrocie krajowym i zagranicznym.

Brzmienie tych przepisów pozwala na przyjęcie następującej ich interpretacji. Otóż art. 93 pr. bank. dotyczy tzw. prawnych zabezpieczeń, natomiast art. 69 pr. bank. odnosi się do wszelkich zabezpieczeń kredytów. Ponieważ podstawowym zabezpieczeniem spłaty kredytu jest właśnie sam dłużnik, a przede wszystkim jego dobra sytuacja finansowa, gospodarcza i majątkowa oraz jego solidność i uczciwość, do spełnienia wymagań art. 69 pr. bank. wystarczające będzie wskazanie, że zabezpieczenie kredytu stanowi osoba dłużnika lub użycie innego adekwatnego sformułowania.

1.2.2. Udzielenie kredytu osobie nieposiadającej zdolności kredytowej

Przepis art. 70 ust. 2 pr. bank. zezwala na udzielenie kredytu: osobie fizycznej, prawnej lub jednostce organizacyjnej niemającej osobowości prawnej (o ile posiada ona zdolność prawną), które nie mają zdolności kredytowej. Bank może udzielić kredytu pod warunkiem:

- 1) ustanowienia szczególnego sposobu zabezpieczenia jego spłaty,
- 2) przedstawienia niezależnie od zabezpieczenia spłaty kredytu programu naprawy gospodarki podmiotu, którego realizacja zapewni – według oceny banku – uzyskanie zdolności kredytowej w określonym czasie, przy czym programem naprawy gospodarki podmiotu, o którym mowa powyżej, może być w szczególności układ przyjęty w ramach postępowania restrukturyzacyjnego prowadzonego zgodnie z ustawą z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne.

Oba warunki postawione przez przepis muszą być spełnione łącznie¹.

Nie budzi wątpliwości, że kredytowanie osób niemających zdolności kredytowej łączy się ze zwiększonym ryzykiem niezwrócenia oddanych do ich dyspozycji kwot. Tym samym udzielenie kredytu osobie niemającej tej zdolności może nastąpić tylko wtedy, gdy na odzyskanie tej zdolności istnieje realna szansa, a zabezpieczenie prawne takiego kredytu będzie szczególne. Ustawodawca postawił warunek o ustanowieniu „szczególnego sposobu zabezpieczenia” spłaty kredytu, nie dając jakichkolwiek wskazówek, jak należy pojąć to rozumieć.

Zabezpieczenie, aby mogło być uznane za szczególne, powinno spełniać następujące wymogi:

- 1) zabezpieczać bankowi zwrot całej kwoty kredytu wraz odsetkami, opłatami i prowizjami;
- 2) jego wartość powinna znacznie przekraczać wysokość kwoty oddanej do dyspozycji kredytobiorcy i należnych bankowi odsetek ze względu na większe niż standardowe ryzyko;
- 3) musi istnieć faktyczna możliwość jego realizacji;
- 4) realizacja ta powinna następować łatwo, bez angażowania przez bank znaczących środków².

Za szczególne formy zabezpieczenia można uznać przeniesienie kwoty pieniężnej na własność banku oraz przewłaszczenie na zabezpieczenie, gdy jego przedmiotem jest rzecz łatwo i szybko zbywalna, o wartości znacząco przekraczającej kwotę kredytów i odsetek³. Za szczególny sposób zabezpieczenia można również uznać poręczenie bankowi osoby bardzo dobrze znanej, godnej zaufania i mającej, która bez problemu spłaci zadłużenie kredytobiorcy.

Szczególnym zabezpieczeniem nie jest natomiast hipoteka z uwagi na bardzo długą i kosztowną jego realizację. Ponadto w wypadku gdy oferowana jako zabezpieczenie nieruchomości jest już obciążona innymi hipotekami, jest ona zabezpieczeniem w zasadzie mało realnym do wyegzekwowania. Jeżeli już wpisane hipoteki są dawnymi hipotekami zwykłymi, wówczas po ich wygaśnięciu hipoteki o pierwszeństwie niższym przesuną się do góry. W przypadku gdy jest to nowa hipoteka umowna lub dawna hipoteka kaucyjna, klient może nią obejmować i zamieniać kolejne wierzytelności. Możliwe jest umieszczenie w umowie kredytu klauzuli, zgodnie z którą klient

¹ Tak też P. Filipiak, *Prawo restrukturyzacyjne z perspektywy przedsiębiorcy w kryzysie finansowym*, „Palestra” 2015/11–12, s. 11 i n., oraz A. Kawulski, *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2013, uw. 4. do art. 70.

² Podobnie J. Molis [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, t. 1, *Komentarz do art. 1–92*, red. F. Zoll, Kraków 2005, s. 700–701; *Prawo bankowe. Komentarz*, red. E. Fojcik-Mastalska, Warszawa 2005, s. 280–281.

³ Por. B. Smykla, *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2011, art. 70; B. Paxford [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, red. H. Gronkiewicz-Waltz, Warszawa 2013, do art. 70.

Izabela Heropolitańska – wieloletni pracownik Banku Polska Kasa Opieki S.A.; wykładowca w Międzynarodowej Szkole Bankowości i Finansów, ICC Polska, Bankowym Ośrodku Doradztwa i Edukacji, Akademii Wiedzy Użytecznej na studiach podyplomowych na SGH i na Uczelni Łazarskiego oraz w wielu bankach i innych instytucjach; członek zarządu Fundacji na rzecz Kredytu Hipotecznego; arbiter Sądu Polubownego przy Związku Banków Polskich; rzeczoznawca i konsultant z zakresu prawa wekslowego i czekowego, gwarancji bankowych i prawnych zabezpieczeń; autorka i współautorka ponad dwudziestu wielokrotnie wznawianych książek z dziedziny bankowości.

W książce omówiono wszystkie prawne zabezpieczenia wierzytelności: osobiste, takie jak poręczenie, weksel *in blanco* i przelew wierzytelności, oraz rzeczowe, w tym hipotekę, zastaw rejestrowy i zwykły na rzeczach ruchomych oraz przewłaszczenie. Uwzględnione zostały także zabezpieczenia rzadziej stosowane, np. zastaw na prawach, oraz mniej znane – zabezpieczenia finansowe czy oświadczenie patronackie.

Publikacja została podzielona na części:

- pierwszą – w której przedstawiono całościowo teorię dotyczącą prawnych zabezpieczeń zapłaty wierzytelności oraz problemy, jakie wynikają w praktyce przy ich stosowaniu, jak również omówiono zalety i wady poszczególnych zabezpieczeń;
- drugą, w której zostały zamieszczone wzory umów i dokumentów z wyjaśnieniami do nich oraz z przykładowymi propozycjami zapisów poszczególnych fragmentów w zależności od rodzaju wierzytelności, przedmiotu zabezpieczenia, osoby, która zabezpieczenie ustanawia, oraz na rzecz której jest ono ustanawiane;
- trzecią – zawierającą bogatą literaturę i wybór też najważniejszych orzeczeń sądów cywilnych i administracyjnych dotyczących poszczególnych rodzajów zabezpieczeń.

Książka jest skierowana do osób zajmujących się udzielaniem kredytów, pożyczek, gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych, sprzedających towary i usługi w tzw. kredycie kupieckim, uczestniczących w transakcjach faktoringowych, leasingowych oraz związanych z emisją obligacji.

Wzory pism zawarte w publikacji są dostępne w wersji elektronicznej do pobrania ze strony: www.wzory-zabezpieczenia-wierzytelnosci.wolterskluwer.pl – po wpisaniu zamieszczonego w książce kodu aktywacyjnego. Wzory można modyfikować i dostosowywać do własnych potrzeb.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISBN 978-83-8124-222-6

